

**NYILATKOZAT
A NEMZETKÖZI VÁLASZTÁSI
MEGFIGYELÉS ALAPELVEIRŐL
és a
NEMZETKÖZI VÁLASZTÁSI
MEGFIGYELŐK
MAGATARTÁSI KÓDEXÉRŐL**

Elfogadva 2005. október 27-én az ENSZ-nél, New York-ban

**NYILATKOZAT A NEMZETKÖZI
VÁLASZTÁSI MEGFIGYELÉS
ALAPELVEIRŐL
És A
NEMZETKÖZI
VÁLASZTÁSI MEGFIGYELŐK
MAGATARTÁSI KÓDEXÉRŐL**

Elfogadva 2005. október 27-én, az ENSZ-nél, New York-ban

Csatlakozó Szervezetek 2005. október 24-ig:

Afrikai Unió
Ázsiai Hálózat a Szabad Választásokért (ANFREL)
A Carter Központ
Központ a Választások Elősegítésére és Támogatására (CAPEL)
Nemzetközösség Titkársága
Európa Tanács Európai Bizottsága a Demokráciáért Törvénykezés útján (Velencei Bizottság)
Európa Tanács Parlamentje
Dél Afrikai Választási Intézet (EISA)
Európai Bizottság
Választási Megfigyelő Szervezetek Európai Hálózata
(ENEMO)
Nemzetközi Szolgálatok a Választási Reformért (ERIS)
IFES
Nemzetközi IDEA
Interparlamentális Unió
Nemzetközi Republikánus Intézet (IRI)
Nemzeti Demokrata Intézet (NDI)
Amerikai Államok Szervezete (OAS)
Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ)
Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala
(OSCE/ODIHR)
Csendes-óceáni Szigetek, Ausztrália & Új Zéland
Választási Tisztviselőinek Egyesülete (PIANZEA)
Csendes-óceáni Szigetek Fóruma
ENSZ Titkársága

*Ez a Nyilatkozat és a csatolt Választási Megfigyelők
Magatartási Kódexe csatlakozásra nyitva áll más kormányközi
és nemzetközi nem kormányzati szervezetek számára.
A csatlakozó nyilatkozatokat az Egyesült Nemzetek Választási Részlege
veszi nyilvántartásba.*

NYILATKOZAT A NEMZETKÖZI VÁLASZTÁSI MEGFIGYELÉS ALAPELVEIRŐL

2005. október 27.

A hiteles demokratikus választás a szuverenitás egyik kifejezése, amely egy ország népét illeti meg, akik akaratának szabad kifejezése biztosítja a kormány hatalmának és törvényességének az alapját. A polgároknak az a joga, hogy választhatnak és választhatók a periodikus, hiteles, demokratikus választások során, nemzetközileg elismert emberi jog. A hiteles demokratikus választások arra szolgálnak, hogy egy országon belül békés szándékkal oldódjon meg a politikai hatalomért folyó verseny, és így a béke és stabilitás fenntartásában meghatározó jelentőségűek. Ahol a kormányokat hiteles demokratikus választások útján legitimálják, a hatalomra irányuló nem demokratikus törekvések mozgástere csökken.

A hiteles demokratikus választás a demokratikus kormányzás szükséges feltétele, mint olyan közvetítő eszköz, amely útján egy ország népe szabadon, a törvényben meghatározott módon fejezi ki akaratát arról, hogy kinek kell törvényesen kormányozni a nevükben és érdekükben. A hiteles demokratikus választások szélesebb folyamatok és a demokratikus kormányzati intézmények részét képezik. Ezért míg valamennyi választási folyamatnak tükröznie kell a hiteles demokratikus választások alapelveit, a választás nem különíthető el attól a politikai, kulturális és történelmi környezettől, ahol az végbemegy.

Hiteles demokratikus választásokat csak úgy lehet tartani, ha az egyéb emberi jogok és alapvető szabadságok széles körét is folyamatosan gyakorolják fajra, bőrszínre, nemre, nyelvre, vallásra, politikai és más véleményre, nemzeti és szociális származásra, tulajdonra, születési vagy más státusra (beleértve egyebek mellett a rokkantságot is) való megkülönböztetés, valamint önkényes és indokolatlan korlátozások nélkül. Ezeket, csakúgy mint a többi emberi jogot és még általánosabban a demokráciát, nem lehet megvalósítani jogállamiság nélkül. Ezeket az elveket az emberi jogok és más nemzetközi intézmények, valamint számos kormányközi szervezet dokumentumai elismerik. Így a hiteles demokratikus választások megvalósításában a nemzetközi szervezetek ugyanúgy érdekelték, mint a nemzeti intézmények, politikai versenytársak, polgárok és civil szervezetek.

A nemzetközi választási megfigyelés a nemzetközi közösség demokratikus választások megvalósítására irányuló érdekltségét fejezi ki, amely része a demokratikus fejlődésnek, beleértve az emberi jogokat és a jogállamiságot. A nemzetközi választási megfigyelés, amely a polgári és politikai jogokra összpontosul, az emberi jogok nemzetközi ellenőrzésének része, amelyet a nemzeti politikai versenytársakra vonatkozóan a legmagasabb szintű pártatlanság alapján kell végezni, és bármely olyan kétoldalú vagy többoldalú tényezőtől mentesen, amelyek a pártatlansággal összeütközésbe kerülhetnek. A megfigyelés a választási folyamatokat a hiteles demokratikus választások nemzetközi alapelveivel és a hazai joggal összhangban értékeli, ugyanakkor azt is figyelembe veszi, hogy végülis az ország népe határozza meg egy választási folyamat hitelességét és törvényességét.

A nemzetközi választási megfigyelésnek lehetősége van arra, hogy növelje a választási folyamatok integritását a szabálytalanságok és csalás megakadályozásával és leleplezésével, valamint a választási folyamatok javítására tett javaslatokkal. A megfigyelés elősegítheti a közbizalmat, növelheti a választási részvételt és csökkentheti a választásokkal kapcsolatos konfliktusok lehetőségét. Arra is szolgál, hogy növelje a nemzetközi egyetértést a demokratikus folyamatokról szóló tapasztalatok és információk terjesztésén keresztül.

A nemzetközi választási megfigyelés széles körben elfogadottá vált a világon, és fontos szerepet játszik abban, hogy pontos és pártatlan értékelések aszüllessenek a választási eljárásokról. A pontos és pártatlan

nemzetközi választási megfigyelés hiteles módszertant igényel és együttműködést – többek között - a nemzeti hatóságokkal, a nemzeti politikai versenytársakkal (politikai pártokkal, jelöltekkel, és a népszavazásokon az egyes álláspontok támogatóival), a belföldi választási megfigyelő szervezetekkel és más hiteles nemzetközi választási megfigyelő szervezetekkel.

Ezen Nyilatkozatot és a csatolt Nemzetközi Választási Megfigyelők Viselkedési Kódexét támogató kormányközi és nemzetközi nem kormányközi szervezetek ezúton közösen kijelentik:

1. A hiteles demokratikus választás a szuverenitás egyik kifejezője, amely egy ország népét illeti meg, akik akaratának szabad kifejezése biztosítja a kormány hatalmának és legitimitásának alapját. A polgároknak az a joga, hogy választók és választhatók legyenek a periodikus, hiteles demokratikus választásokon, nemzetközileg elismert emberi jog. A hiteles demokratikus választások központi jelentőségűek a béke és stabilitás fenntartásában, és ezek biztosítanak mandátumot a demokratikus kormányzásra.

2. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezményével és más nemzetközi intézményekkel összhangban, mindenkinek joga van és mindenkinek meg kell adni a lehetőséget arra, hogy országában részt vegyen a kormányzásban és a közügyekben a nemzetközi emberi jogi alapelvek által tiltott bármely megkülönböztetés és bármely indokolatlan korlátozás nélkül. Ezt a jogot közvetlenül, a népszavazáson való részvétel által, választás útján betölthető tisztséggel és más eszközökkel, vagy szabadon választott képviselők útján lehet gyakorolni.

3. Valamely ország népének akarata adja a kormányzó hatalom alapját, amelyet olyan hiteles, periodikus választások útján kell létrehozni, amelyek biztosítják a jogot és a lehetőséget a szabad választásra és választhatóságra, továbbá arra, hogy általános és egyenlő választójog alapján, titkos szavazással vagy ezzel egyenértékű szabad szavazási eljárásokkal történjen a választás, valamint a pontosan megszámlált eredményeket hirdessék ki és tartsák tiszteletben. Így tehát jelentős számú jogot és szabadságot, eljárásokat, törvényeket és intézményeket kell biztosítani a hiteles demokratikus választások megvalósítása érdekében.

4. A nemzetközi választási megfigyelés: a jogokra, eljárásokra és a választások levezetésével kapcsolatos intézményekre és a teljes választási környezettel kapcsolatos egyéb tényezőkre vonatkozó rendszeres, átfogó és pontos információgyűjtés; ezen információk pártatlan és szakszerű elemzése, és a választási eljárásokról szóló olyan következtetések levonására, amelyek a lehető legpontosabb információkon és pártatlan elemzésen alapulnak. A nemzetközi választási megfigyelésnek, ahol lehetséges, javaslatokat kell tennie a választási és az ezzel összefüggő eljárások integritásának és hatékonyságának javítására, beavatkozás és így ezen eljárások akadályozása nélkül. A nemzetközi választási missziók: a kormányközi és nemzetközi nem kormányközi szervezetek és egyesületek szervezett munkája a nemzetközi választási megfigyelés lebonyolítására.

5. A nemzetközi választási misszió átfogó, hosszú távú megfigyelés, továbbá változatos eljárások alkalmazásával értékeli a választás előtti időszakot, a választás napját és a választások utáni időszakot. E folyamat során szakképzett választási megfigyelők meghatározott körben vizsgálhatják a választások előtti vagy választások utáni kérdéseket és meghatározott eljárásokat (például a választókerületek megállapítását, a választók nyilvántartását, elektronikus technológiák használatát és a választási panaszok intézését). Egyedülálló, specializált megfigyelő missziók is alkalmazhatók, amennyiben e missziók világos és nyilvános nyilatkozatokat tesznek arról, hogy tevékenységük és következtetések meghatározott körre terjednek ki és nem vonnak le következtetéseket ezen korlátozott tevékenység alapján a teljes választási folyamatról. Valamennyi misszióknak összehangolt erőfeszítéseket kell tennie annak érdekében, hogy a választás napját összefüggéseiben vizsgálja, és ne hangsúlyozza túl a választásnap megfigyeléseinek fontosságát. A nemzetközi választási megfigyelés megvizsgálja a választójoggal és megválasztással összefüggő feltételeket, beleértve egyebek között a megkülönböztetést vagy más akadályokat, amelyek politikai vagy más vélemény, nem, faj, bőrszín, nemzetiségi hovatartozás, nyelv, vallás, nemzeti vagy társadalmi származás, tulajdon, születés vagy más státus, mint például rokkantság alapján gátolják a választási folyamatokban való részvételt. A nemzetközi választási

megfigyelés megállapításai tényleges vonatkozási pontot adnak valamennyi személy számára, akik érdekeltek a választásokban, beleértve a politikai versenytársakat. Ez különösen értékes lehet a vitatható választások összefüggésében, ahol a pártatlan és pontos megállapítások segíthetnek a lehetséges konfliktusok enyhítésében.

6. A nemzetközi választási megfigyelés a választásokat tartó ország népe és a nemzetközi közösség javát szolgálja. A megfigyelés az eljárásra összpontosít, nem érdekel semmilyen konkrét választási eredményben, és az eredményekkel csak abból a szempontból foglalkozik, hogy azokat tisztességesen és pontosan jelentették-e átlátható módon és megfelelő időben. Csak akkor lehet valaki a nemzetközi választási megfigyelő küldöttség tagja, ha mentes minden olyan politikai, gazdasági vagy más érdek-összeütközéstől, amely a választások pontos és pártatlan megfigyelését és/vagy a választási folyamatból levonható következtetések pontosságát és pártatlanságát kérdésessé teszi. Ezeknek a követelményeknek hosszú időn át meg kell felelnie a hosszú-távú megfigyelőknek, csakúgy, mint a rövid időtartamú választásnapon megfigyelőknek, mivel minden ilyen időszak sajátos kihívást jelent a független és pártatlan elemzés részére. A nemzetközi választási megfigyelő küldöttségek nem fogadhatnak el anyagi vagy intézményi támogatást azon kormányoktól, ahol a választást megfigyelik, mivel ez jelentős érdek-összeütközést okozhat és alááshatja a bizalmat a küldöttek megállapításainak tisztességét illetően. A nemzetközi választási megfigyelő küldötteknek megfelelő és indokolt kérelem esetén tájékoztatást kell adni pénzügyi forrásaikról.

7. A nemzetközi választási megfigyelő küldöttségektől elvárható, hogy időszerű, pontos és pártatlan beszámolókat hozzanak nyilvánosságra (beleértve a választási hatóságoknak és más megfelelő nemzeti entitásoknak adott példányokat), bemutatva megállapításaikat, következtetéseiket és ajánlásait, amelyek segíthetnek a választási eljárás javításában. A küldötteknek nyilvánosan közzé kell tenniük jelenlétüket valamely országban, beleértve a küldöttség mandátumát, összetételét és a megfigyelés időtartamát; igény szerint időszakos jelentéseket kell tenniük, és közzé kell tenniük a választások utáni előzetes jelentést, majd a zárójelentést a tett megállapításokról, következtetésekről és ajánlásokról. A nemzetközi választási megfigyelő küldöttségek magánértekezleteket is tarthatnak azok részvételével, akik az ország hiteles demokratikus választásainak megszervezésében érdekeltek, abból a célból, hogy megvitassák a küldöttség megállapításait, következtetéseit és ajánlásait. A nemzetközi választási megfigyelő küldöttségek jelentéseket tehetnek megfelelő kormányközi vagy nemzetközi nem kormányközi szervezeteiknek is.

8. Azon szervezetek, amelyek csatlakoznak ezen Nyilatkozathoz és a csatolt Nemzetközi Választási Megfigyelők Viselkedési Kódexéhez, egymással együttműködve szervezik a nemzetközi választási megfigyelő missziókat. A nemzetközi választási megfigyelések szervezhetők például: egyéni nemzetközi választási megfigyelő küldöttségként; ad hoc közös nemzetközi választási megfigyelő küldöttségként; vagy összehangolt nemzetközi választási megfigyelő küldöttségként. A csatlakozó szervezeteknek minden körülmények között együtt kell dolgozniuk, hogy maximálisan kihasználják a nemzetközi választási megfigyelő küldöttségek közreműködéséből származó előnyöket.

9. A nemzetközi választási megfigyeléseket a választásokat tartó ország szuverenitásának és az ország népe emberi jogainak tiszteletben tartásával kell lefolytatni. A nemzetközi választási megfigyelő küldöttségeknek tiszteletben kell tartaniuk a fogadó ország törvényeit, valamint nemzeti hatóságait, beleértve választási testületeit is, és az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásával és előmozdításával összhangban kell eljárniuk.

10. A nemzetközi választási megfigyelő küldöttségeknek tevékenyen kell keresniük az együttműködést a fogadó ország választási hatóságaival, és nem akadályozhatják a választási eljárást.

11. Bármely szervezet döntése arról, hogy nemzetközi választási megfigyelő küldöttséget szervez vagy egy megfigyelő küldöttség szervezésének lehetőségét javasolja, nem jelenti azt, hogy a választásokat tartó ország választási folyamatát a szervezet szükségszerűen hitelesnek ítéli. Egyetlen szervezet sem küldhet választási megfigyelő küldöttséget egy országba olyan feltételek között, amelyek azt valószínűsítik, hogy jelenlétével legitimációt biztosít egy nyilvánvalóan demokráciaellenes választási

folyamatnak, és a nemzetközi választási megfigyelő küldöttségnek minden ilyen esetben nyilvános nyilatkozatot kell tennie arról, hogy jelenléte nem jelent ilyenfajta legitimációt.

12. Ahhoz, hogy egy nemzetközi választási megfigyelő küldöttség hatékonyan és hitelesen végezhesse munkáját, alapvető feltételeket kell biztosítani. Így egy nemzetközi választási megfigyelő küldöttséget csak akkor szervezhetnek meg, ha a választásokat tartó ország megteszi a következő intézkedéseket:

a/ Meghívót bocsát ki vagy máshogyan jelzi hajlandóságát, hogy nemzetközi választási megfigyelő küldöttségeket fogadjon, minden egyes szervezetnek a választások előtt kellő idővel meghatározott azon követelményeivel összhangban, amelyek lehetővé teszik valamennyi olyan folyamat elemzését, ami fontos a hiteles, demokratikus választások szervezése szempontjából;

b/ Biztosítja a korlátlan hozzáférést a nemzetközi választási megfigyelő küldöttség számára a választási folyamat valamennyi szakaszánál és valamennyi választási technológiához, beleértve az elektronikus technológiákat és az elektronikus szavazás hitelesítési folyamatait és más technológiákat anélkül, hogy megkövetelné a választási megfigyelő küldöttségektől, hogy a technológiákra vagy a választási folyamatokra vonatkozóan titoktartási vagy más, a nyilvánosságra hozatalt tiltó egyezményt kössenek, továbbá tudomásul veszi, hogy a nemzetközi választási megfigyelő küldöttségek nem minősíthetnek technológiákat elfogadhatónak;

c/ Biztosítja a választási folyamatokban érdekel valamennyi személy korlátozás nélküli elérését, beleértve:

i a választási tisztviselőket valamennyi szinten, indokolt kérelem esetén,

ii a törvényhozó testületek és kormány tagjait, valamint a biztonsági tisztviselőket, akiknek feladatköre kapcsolatban van a hiteles demokratikus választások szervezésével,

iii valamennyi politikai pártot, szervezetet és személyt, akik részt kívánnak venni a választási küzdelemben (beleértve azokat, akiket feljogosítottak a részvételre, akiket kizártak és azokat, akik visszaléptek a részvételtől,)

iv a hírközlő szervezetek személyzetét, és

v valamennyi szervezetet és személyt, akik érdekeltek az ország hiteles demokratikus választásának megvalósításában.

d/ Biztosítja a szabad mozgást az ország egész területén a nemzetközi választási megfigyelő küldöttség valamennyi tagja számára;

e/ Biztosítja a nemzetközi választási megfigyelő küldöttség szabadságát, hogy beavatkozás nélkül bocsásson ki nyilvános közleményeket és jelentéseket, amelyek a választással kapcsolatos folyamatokról és fejlődésről tartalmaznak megállapításokat és ajánlásokat;

f/ Biztosítja, hogy egyetlen kormányzati, biztonsági vagy választási hatóság sem fog beavatkozni az egyéni megfigyelők és a nemzetközi választási megfigyelő küldöttség más tagjainak kiválasztásába, vagy megkísérelni korlátozni azok számát;

g/ Biztosítja a teljes, az ország egész területére érvényes meghatalmazást (a választási megfigyelés folytatásához szükséges bármely igazolvány vagy dokumentum kibocsátása útján) valamennyi személy számára, akiket megfigyelőknek választottak, valamint a nemzetközi választási megfigyelő küldöttség egyéb tagjai számára, amennyiben a küldöttség eleget tesz az akkreditáció világosan meghatározott, indokolt és megkülönböztetés nélküli követelményeinek;

h/ Biztosítja, hogy kormányzati, biztonsági vagy választási hatóság ne avatkozzon be a nemzetközi választási megfigyelő küldöttség tevékenységébe; és

I/ Biztosítja, hogy egyetlen kormányzati hatóság sem fog nyomást gyakorolni, eljárással fenyegetni vagy megtorló intézkedéseket hozni bármely hazai vagy külföldi polgár ellen, akik dolgoznak, segédkeznek vagy információkat szolgáltatnak a nemzetközi választási megfigyelő küldöttség számára, összhangban a választási megfigyelés nemzetközi alapelveivel.

A nemzetközi választási megfigyelő küldöttség szervezésének előfeltételeként a kormányközi és nemzetközi nem kormányzati szervezetek igényelhetik, hogy azokat a biztosítékokat, amelyekről megegyeztek a kormányzati és/vagy választási hatóságokkal, együttműködési megállapodásba vagy hasonló dokumentumba foglalják. A választási megfigyelés civil tevékenység, és hasznossága vitatható olyan körülmények között, amelyek komoly biztonsági kockázatot jelentenek, korlátozzák a választási megfigyelők biztonságos működését vagy másképpen akadályozzák a hiteles választási megfigyelési módszerek alkalmazását.

13. A nemzetközi választási megfigyelő küldöttségek igényelhetik jelenlétük biztosítását valamennyi fő politikai résztvevőnél.

14. A politikai vetélytársak (pártok, jelöltek és a népszavazásokon az álláspontok támogatói) érdekeltek a választási folyamatokban azon joguknál fogva, hogy választhatók és a kormányzásban közvetlen részt vehetnek. Így lehetővé kell tenni számukra, hogy valamennyi, választásokkal kapcsolatos eljárást ellenőrizhessék és megfigyelhessék, egyebek mellett az elektronikus és más választási technológiák alkalmazását a szavazóhelyiségeken belül, a szavazatszámoló központokat és más választási intézményeket csakúgy, mint a szavazócedulák és más érzékeny anyagok szállítását.

15. A nemzetközi választási megfigyelő küldöttségek kötelesek:

a/ érintkezésbe lépni a választási folyamatban résztvevő valamennyi politikai vetélytárral, beleértve a politikai pártok és jelöltek képviselőit, akik felvilágosítással szolgálhatnak a választási folyamat integritására vonatkozóan;

b/ fogadni az általuk szolgáltatott információt az eljárás jellegére vonatkozóan;

c/ függetlenül és pártatlanul értékelni ezen információt; és

d/ a nemzetközi választási megfigyelés fontos szempontjaként értékelni, hogy a politikai vetélytársak számára diszkrimináció-mentesen biztosított-e a hozzáférés a választási folyamat valamennyi eleme és szakasza integritásának ellenőrzésére. A nemzetközi választási megfigyelő küldöttségeknek ajánlásaikban, amelyeket írásban bocsáthatnak ki vagy másképpen terjeszhetnek elő a választási folyamat különböző szakaszainál, javasolniuk kell a politikai vetélytársak tevékenysége ellen irányuló bármely indokolatlan korlátozás vagy beavatkozás megszüntetését azért, hogy megvédjék a választási folyamatok integritását.

16. A polgároknak nemzetközileg elismert joguk van társulni, és joguk van részt venni országuk kormányzásában és közügyeiben. E jogokat nem kormányzati szervezeteken keresztül gyakorolhatják, amelyek a választásokkal kapcsolatos valamennyi folyamatot és eljárást megfigyelhetnek, beleértve az elektronikus és más választási technológiákat a szavazóhelyiségen belül, a szavazatszámolási központokat és más választási intézményeket csakúgy, mint a szavazócedulák és más érzékeny anyagok szállítását. A nemzetközi választási megfigyelő küldöttségeknek értékelniük és jelenteniük kell, hogy a belföldi pártatlan választási megfigyelési szervezetek diszkrimináció-mentesen, indokolatlan korlátozások vagy beavatkozás nélkül végezhetik-e tevékenységüket. A nemzetközi választási megfigyelő küldöttségeknek fel kell szólalniuk az állampolgárok azon joga érdekében, hogy pártatlan hazai választási megfigyelést végezzenek minden indokolatlan korlátozás vagy beavatkozás nélkül, és ajánlásaikban állást kell foglalniuk bármely ilyen indokolatlan korlátozás vagy beavatkozás megszüntetése érdekében.

17. A nemzetközi választási megfigyelő küldöttségeknek meg kell ismerkedniük, rendszeres kapcsolatot kell tartaniuk és együtt kell működniük a hiteles belföldi pártatlan választási ellenőrző szervezetekkel. A

nemzetközi választási megfigyelő küldöttségeknek fogadniuk kell ezen szervezetek által a választási folyamatra vonatkozóan adott információkat. Az e szervezetek által benyújtott információk és megállapítások független értékelése jelentős hozzájárulás lehet a nemzetközi választási megfigyelő küldöttségek megállapításaihoz, bár a nemzetközi választási megfigyelő küldöttségeknek függetleneknek kell maradniuk. Ezért a nemzetközi választási megfigyelő küldöttségeknek meg kell tenniük minden ésszerű erőfeszítést, hogy érintkezésbe lépjenek e szervezetekkel, mielőtt kibocsátanának bármilyen nyilatkozatot.

18. Az e Nyilatkozathoz csatlakozó kormányközi és nemzetközi nem kormányközi szervezetek megállapítják, hogy lényeges előrelépés történt a hiteles demokratikus választásokra vonatkozó szabványok, alapelvek és elkötelezettségek létrehozásában, és kötelezik magukat arra, hogy alkalmazzák ezen alapelveket a választási folyamatok jellegének megfigyelése, megítélése és a következtetések levonása során, továbbá megfogadják, hogy az alapelvek és megfigyelési módszerek alkalmazása során átlátható módon járnak el.

19. Az e nyilatkozathoz csatlakozó kormányzati és nem kormányzati szervezetek felismerve, hogy a választási folyamatok megfigyelésére különféle hiteles módszerek állnak rendelkezésre, kötelezik magukat arra, hogy megosztják ezen ismereteiket, és – amennyire lehet – harmonizálják a módszereket. Azt is felismerik, hogy a nemzetközi választási megfigyelő küldöttségeknek elegendő létszámmal kell rendelkezniük ahhoz, hogy függetlenül és pártatlanul minősíthessék valamely ország választási folyamatát, és elegendő időtartamra kell jelen lenniük ahhoz, hogy minősíteni tudják a választási folyamat valamennyi kritikus elemét a választás előtti, a választásnapra és a választás utáni időszakokban – kivéve, ha valamely megfigyelési tevékenység csak a választási folyamat korlátozott számú elemére irányul és azt értékeli. Továbbá felismerik, hogy nem kell elkülöníteni vagy túlhangsúlyozni a választásnapra megfigyeléseiket, és így e megfigyeléseket a teljes választási folyamat összefüggésébe kell helyezni.

20. Ezen Nyilatkozathoz csatlakozó kormányközi és nemzetközi nem kormányközi szervezetek felismerik, hogy a nemzetközi választási megfigyelő küldöttségeknek sokféle politikai és szakmai tudású, állandóan és bizonyítottan feddhetetlen személyeket kell bevonniuk a folyamatok megfigyelésébe és értékelésébe. A következő területek ismerete szükséges: a választási folyamatok és az elfogadott választási alapelvek; a nemzetközi emberi jogok; összehasonlító választójog és közigazgatási gyakorlat (beleértve a számítógép és más választási technológia használatát); összehasonlító politikai folyamatok és az adott országra jellemző sajátosságok. A csatlakozó szervezetek a nemek kiegyensúlyozott arányának fontosságát is felismerik a nemzetközi választási megfigyelő küldöttség és vezető testületek összetételében csakúgy, mint e küldöttségek állampolgárságának sokféleségét is.

21. Az e Nyilatkozathoz csatlakozó kormányközi és nemzetközi nem kormányközi szervezetek kötelezik magukat arra, hogy:

a/ megismertetik a nemzetközi választási megfigyelő küldöttségeik valamennyi résztvevőjével az információk pontosságának és a politikai pártatlanságnak az alapelveit a döntések és következtetések meghozatalában;

b/ feladatmeghatározó vagy hasonló dokumentumot készítenek, amely megmagyarázza a küldöttség céljait;

c/ biztosítják a fontos nemzeti törvényekre és rendelkezésekre, az általános politikai környezetre és más kérdésekre vonatkozó információkat, beleértve azokat is, amelyek a biztonságra és a megfigyelők életkörülményeire vonatkoznak;

d/ tájékoztatják a választási megfigyelő küldöttség valamennyi résztvevőjét az alkalmazott módszerekre vonatkozóan;

e/ megkövetelik a választási megfigyelő küldöttség valamennyi résztvevőjétől, hogy olvassa el és tartsa be a jelen Nyilatkozat mellékletét képező Nemzetközi Választási Megfigyelők Magatartási Kódexében foglaltakat, amelyet lényegének megváltoztatása nélkül úgy lehet módosítani, hogy

az illeszkedjen a szervezet követelményeivel, vagy tartsa be a szervezet már meglévő magatartási kódexét, amely alapvetően megegyezik a csatolt Magatartási Kódexszel.

22. Az e nyilatkozathoz csatlakozó kormányközi és nemzetközi nem kormányközi szervezetek kötelezettséget vállalnak arra, hogy minden erőfeszítést megtesznek a Nyilatkozat és a csatolt Nemzetközi Választási Megfigyelők Magatartási Kódexe előírásainak érvényesítésére. Ha egy csatlakozó szervezet szükségesnek tartja, hogy a választási megfigyelésnek a Nyilatkozat szellemében történő lefolytatása érdekében eltérjen a Nyilatkozat vagy a csatolt Magatartási Kódex bármely előírásától, erről nyilvános közleményben kell magyarázatot adnia és felkészülni a többi csatlakozó szervezet azon kérdésének a megválaszolására, hogy miért kellett így tennie.

23. A csatlakozó szervezetek felismerik, hogy a kormányok is küldenek megfigyelő küldöttségeket a más országokban folyó választásokra és azt, hogy mások is megfigyelik a választásokat. A csatlakozó szervezetek szívesen fogadják ezen megfigyelőket, amennyiben ad-hoc jelleggel egyetértenek ezen nyilatkozattal, és betartják a csatolt Nemzetközi Választási Megfigyelők Magatartási Kódexében foglaltakat.

24. E Nyilatkozat és a csatolt Nemzetközi Választási Megfigyelők Magatartási Kódexe szakmai dokumentumok, amelyek nem igényelnek intézkedést a csatlakozó szervezetek politikai testületei (például közgyűlések, tanácsok vagy igazgatótanácsok) részéről, bár az ilyen intézkedések megtehetőek. E Nyilatkozat és a csatolt Nemzetközi Választási Megfigyelők Magatartási Kódexe csatlakozásra nyitva áll más kormányközi és nemzetközi nem kormányközi szervezetek számára. A csatlakozásokat az Egyesült Nemzetek Választási Részlege veszi nyilvántartásba.

NEMZETKÖZI VÁLASZTÁSI MEGFIGYELŐK MAGATARTÁSI KÓDEXE

A nemzetközi választási megfigyelés széles körben elfogadott a világon. A megfigyeléseket kormányközi és nemzetközi nem kormányközi szervezetek és egyesületek azért végzik, hogy pártatlan és hiteles értékelést nyújtsanak a választási folyamatokról a választásokat tartó ország lakossága és a nemzetközi közösség javára. Mivel sok függ a nemzetközi választási megfigyelés integritásának biztosításától, ezért mindenkinek, aki része ennek a nemzetközi választási megfigyelő küldöttségnek, beleértve a hosszú távú és rövid távú megfigyelőket, az értékelő küldöttségek tagjait, a speciális megfigyelő csoportokat és a küldöttségek vezetőit, alá kell írniuk és követniük kell ezen Magatartási Kódex útmutatásait.

A szuverenitás és a nemzetközi emberi jogok tiszteletben tartása

A választás a szuverenitás egyik kifejezője, amely egy ország népét illeti meg, azok szándékának szabad kifejezése, akiknek akarata adja a kormány hatalmának és legitimitásának az alapját. A polgároknak az a joga, hogy választók és választhatók legyenek a periodikus, hiteles, demokratikus választásokon, nemzetközileg elismert emberi jog, amely számos alapvető jog és szabadság gyakorlását követeli meg. A választási megfigyelőknek tiszteletben kell tartaniuk a fogadó ország szuverenitását, valamint népének emberi jogait és alapvető szabadságait.

Az ország törvényeinek és a választási szervek hatáskörének tiszteletben tartása

A megfigyelőknek tiszteletben kell tartaniuk a fogadó ország törvényeit és a választási eljárás szervezésével megbízott testületek hatáskörét. A megfigyelőknek be kell tartaniuk a fogadó ország kormányzati, biztonsági és választási hatóságaitól kapott minden törvényes rendelkezést. A megfigyelőknek továbbá tisztelettudó magatartást kell tanúsítaniuk a választási tisztviselők és más nemzeti hatóságok iránt. A megfigyelőknek figyelembe kell venniük, ha a törvények, a rendeletek vagy az állam és/vagy a választási tisztviselők intézkedései alaptalanul nehezítik vagy akadályozzák a törvények, az alkotmány vagy a megfelelő nemzetközi intézmények által biztosított, választásokra vonatkozó jogok gyakorlását.

A nemzetközi választási megfigyelő küldöttség integritásának tiszteletben tartása

A megfigyelőknek tiszteletben kell tartaniuk és védeniük a nemzetközi választási megfigyelő küldöttség integritását. Ebbe beleértendő a Viselkedési Kódex, minden írott rendelkezés (úgy mint a feladat meghatározása, irányelvek és útmutatók) és a választási küldöttség vezetésétől származó bármely szóbeli rendelkezés követése. A megfigyelőknek a következőknek kell eleget tenniük: részt kell venniük a választási küldöttség által megkövetelt eligazításokon, képzéseken és jelentés-tételeknél; ismerniük kell a választási küldöttség által meghatározott választási törvényeket, rendeleteket és más vonatkozó törvényeket, és gondosan tartani kell magukat a megfigyelő küldöttség által alkalmazott módszerekhez. A megfigyelőknek jelentést is kell tenniük a választási küldöttség vezetőjének bármely őket érintő érdekes eseményről, és bármely nem helyénvaló magatartásról, amelyeket a küldöttség más megfigyelőinek részéről észlelnek.

Mindenkor szigorú politikai pártatlanságot kell tanúsítani

A megfigyelőknek mindenkor szigorú politikai pártatlanságot kell tanúsítaniuk, a fogadó országban töltött szabad idő alatt is. Nem juttathatnak kifejezésre, illetve nem mutathatnak ki elfogultságot vagy előnyben részesítést a nemzeti hatóságokkal, politikai pártokkal, jelöltekkel, a népszavazások témáival összefüggésben, vagy a választási folyamat bármely vitás kérdésével kapcsolatban. A megfigyelők nem folytathatnak olyan tevékenységet, amely indokoltan úgy fogható fel, mintha azzal támogatnák vagy előnyben részesítenék a fogadó országban folyó választás valamelyik politikai résztvevőjét, mint például

bármely pártszimbólum, szín, zászló viselése vagy bemutatása, illetve bármely érték elfogadása a politikai versenytársaktól.

Nem akadályozhatják a választási eljárást

A megfigyelők nem akadályozhatják a választási eljárás egy szakaszát sem, beleértve a választások előtti folyamatokat, a szavazást, az eredmények megszámlálását és megállapítását, valamint a választás napja után történő eseményeket. A megfigyelők – ha ezt a törvény nem tiltja - a helyszínen felhívhatják a választási tisztviselők figyelmét a szabálytalanságokra, csalásokra, vagy jelentős problémákra; mindezt az eljárást nem akadályozva kell megtenniük. A megfigyelők kérdéseket tehetnek fel a választási tisztviselőknek, politikai pártok képviselőinek és más megfigyelőknek a szavazóhelységeken belül, és válaszolhatnak a saját tevékenységükre vonatkozó kérdésekre mindaddig, amíg a megfigyelők ezzel nem akadályozzák a választási folyamatot. A kérdések megválaszolásával a megfigyelők nem kísérelhetik meg a választási folyamat irányítását. A megfigyelők kérdezhetik a szavazókat és válaszolhatnak kérdéseikre, de nem kérdezhetik őket arról, hogy kire, melyik pártra vagy népszavazási kérdésre adták szavazatukat.

A személyazonosság megfelelő igazolása

A megfigyelőknek ki kell tűzniük a választási megfigyelő küldöttség által biztosított, valamint a nemzeti hatóságok által megkövetelt azonosító igazolványt, és kérés esetén be kell azt mutatniuk a választási tisztviselőknek vagy más érdekelt hatóságoknak.

Pontosság a megfigyelések során, professzionalizmus a következtetések levonásánál

A megfigyelőknek biztosítani kell, hogy megfigyeléseik pontosak legyenek. A megfigyeléseknek átfogónak kell lenniük, figyelembe kell venni mind a pozitív mind a negatív tényezőket, különbséget kell tenni a jelentős és jelentéktelen tényezők között, és meg kell határozni azon jelenségeket, amelyek jelentős hatással lehetnek a választási folyamat integritására. A megfigyelőknek megállapításaikat az információk lehető legnagyobb pontosságára és az elemzések pártatlanságára kell alapozniuk, különbséget téve a szubjektív tényezők és tárgyi bizonyítékok között. A megfigyelőknek következtetéseiket tényleges és ellenőrizhető bizonyítékokra kell alapozniuk, és nem vonhatnak le előzetes következtetéseket. A megfigyelőknek jól dokumentált nyilvántartást kell vezetniük arról, hogy hol végezték a megfigyelést, mit figyeltek meg, és minden más vonatkozó információról, amit a választási megfigyelő küldöttség megkövetel, és e dokumentációt el kell juttatni a küldöttséghez.

Tartózkodni kell észrevételek megtételétől a nyilvánosság és a média felé a küldöttség nyilatkozata előtt

A megfigyelőknek tartózkodniuk kell bármely személyes észrevétel megtételétől megfigyeléseikről vagy következtetéseikről a média vagy a nyilvánosság képviselői előtt, mielőtt a megfigyelő küldöttség nyilatkozatot tesz, kivéve, ha a megfigyelő küldöttség vezetése kifejezetten nem így rendelkezik. A megfigyelők megmagyarázhatják a megfigyelő küldöttség jellegét, tevékenységét és a megfigyelő küldöttség által indokoltnak tartott egyéb kérdéseket, és a médiánál vagy más érdekelt személyeknél azon egyénekhez fordulhatnak, akiket a megfigyelő bizottság kijelölt.

Együttműködés más választási megfigyelőkkel

A megfigyelőknek tudomással kell lenniük a többi nemzetközi és hazai megfigyelő küldöttségről, és a választási megfigyelő küldöttség vezetősége által adott instrukciók szerint kell együttműködni velük.

Illendő személyes magatartást kell tanúsítani

A megfigyelőknek illendő személyes magatartást kell tanúsítaniuk és tiszteletben kell tartani másokat, kifejezett érzékenységet tanúsítva a fogadó ország kultúrája és szokásai iránt, megalapozott értékítéletet

mondani a személyes kapcsolatok során, és a legmagasabb szintű szakmai magatartást tanúsítani a szabad idő eltöltése alkalmával is.

Ezen Magatartási Kódex megsértése

Ezen Magatartási Kódex megsértésére vonatkozó bármely esetben a választási megfigyelő küldöttségnek vizsgálatot kell tartania. Ha súlyos sérelem történt, az érintett megfigyelő megfigyelői megbízatása visszavonható vagy kizárható a választási megfigyelő küldöttségből. Az ilyen döntések a választási megfigyelő küldöttség vezetésének kizárólagos hatáskörébe tartoznak.

Elkötelezettség ezen Magatartási Kódex betartása iránt

Minden személynek, aki részt vesz e választási megfigyelő küldöttségben, el kell olvasnia és meg kell értenie a jelen Magatartási Kódexet, és aláírásával elkötelezni magát az abban foglalt útmutatások követésére.

FOGADALOMTÉTEL A NEMZETKÖZI VÁLASZTÁSI MEGFIGYELŐK MAGATARTÁSI KÓDEXÉNEK BETARTÁSÁRA

Eolvastam és megértettem a Nemzetközi Választási Megfigyelők Magatartási Kódexét, amelyet a nemzetközi választási megfigyelő küldöttség adott át számomra. Ezennel fogadom, hogy követni fogom a Magatartási Kódex előírásait, és választási megfigyelőként tevékenységemet azzal teljes összhangban végzem. Nincs politikai, gazdasági vagy más érdek-ellentétem, ami pártatlan választási megfigyelői státusszal és a Magatartási Kódex útmutatásainak követésével ellentétes lenne.

Mindenkor szigorú politikai pártatlanságot fogok tanúsítani. Döntéseimet az információk legmagasabb szintű pontosságára és az elemzések pártatlanságára fogom alapozni, különbséget téve a szubjektív tényezők és a tárgyi bizonyítékok között, és valamennyi következtetésemet tényleges és ellenőrizhető bizonyítékokra fogom alapozni.

Nem fogom akadályozni a választási eljárást. Tiszteletben fogom tartani a nemzeti törvényeket és a választási tiszviselők hatáskörét, és tisztelettudó magatartást fogok tanúsítani a választási és más nemzeti hatóságok irányában. Tiszteletben fogom tartani és támogatni fogom az ország népének emberi jogait és alapvető szabadságait. Illendő személyes magatartást fogok tanúsítani és tiszteletben fogok tartani másokat, kifejezett érzékenységet tanúsítva a fogadó ország kultúrája és szokásai iránt, megalapozott értékítéletet mondok a személyes kapcsolatok során, és a legmagasabb szintű szakmai magatartást tanúsítom a szabad idő eltöltése alkalmával is.

Biztosítani fogom a nemzetközi választási megfigyelő küldöttség integritását, és követni fogom a megfigyelő küldöttség utasításait. Részt fogok venni a választási küldöttség által megkövetelt valamennyi eligazításon, képzésen és jelentés-tételen, valamint együtt fogok működni a nyilatkozatok és jelentések kidolgozásánál. Tartózkodni fogok bármely személyes észrevétel megtételétől a megfigyelésekről vagy következtetésekről a média vagy a nyilvánosság képviselői előtt, mielőtt a megfigyelő küldöttség nyilatkozatot tesz, kivéve, ha a megfigyelő küldöttség vezetése kifejezetten így rendelkezik.

Aláírás
Nyomtatott Betűkkel Írt Név
Kelt

Köszönetnyilvánítás

A Nemzetközi Választási Megfigyelés Alapelveinek Nyilatkozata és a Nemzetközi Választási Megfigyelők Magatartási Kódexe egy több éves fejlesztés eredménye, amelybe több mint 20, választásokkal foglalkozó kormányközi és nemzetközi nem kormányközi szervezetet vontak be a világ minden tájáról.

A folyamat nem hivatalosan 2001-ben kezdődött, a Nemzetközi Ügyek Nemzeti Demokrata Intézete (NDI) és az Egyesült Nemzetek Választási Részlegének (UNEAD) kezdeményezésére, az ENSZ székházában New York-ban rendezett első üléssel, valamint az OAS- szal és az NDI-al közösen Washingtonban rendezett üléssel.

Erre építve, az UNEAD, a Carter Központ és az NDI közös titkárságot hoztak létre és a folyamat hivatalos szakaszát 2003. októberében indították el a Carter Központban tartott ülésen, Atlantában. Ezt követte a 2004. szeptemberi brüsszeli ülés, amelynek az Európai Bizottság volt a házigazdája. A résztvevő szervezetek között folyamatos konzultációkra került sor, amelynek eredményeként konszenzussal született meg az a dokumentum, amelyet 2005. július elején terjesztettek elő megerősítésre.

A titkárság a következő személyekből tevődött össze: Carina Perelli és Sean Dunne az UNEAD-tól, David Carroll, David Pottie és Avery Davis-Roberts a Carter Központ-tól, Patrick Merloe és Linda Patterson az NDI-től. A titkárság tagjai Merloe úr vezetésével készítették elő a dokumentumokat, zömmel a választási megfigyelésbe bevont szervezetektől kapott dokumentumok lényeges rendelkezéseire építve. Az előkészítés során a titkárság számos kritikai észrevételt és megjegyzést kapott sok résztvevő szervezettől.

A folyamathoz az ENSZ, az Egyesült Államok Nemzetközi Fejlesztési Ügynöksége (USAID), az Európai Bizottság, a Német Köztársaság és a Starr Alapítvány, valamint számos egyéni támogató nyújtott pénzügyi segítséget.